

سجع متوازی

سجع متوازی به معنای اتفاق فواصل در وزن و قافیه

، و عدم مقابله بین هر کلمه و قریبه‌قرینه به شیء همراه کلام، و راهنمای مخاطب به مراد جدی متکلم اطلاق می‌شود. آن در وزن و قافیه است.

فهرست مندرجات

- ۱ - تعریف
 - ۲ - مثال‌های قرآنی
 - ۳ - پانویس
 - ۴ - منبع
- ### تعریف

در علم بدیع‌علم بدیع که برخی آن را ذیل دو علم معانی و بیان دانسته‌اند ، برای سجع - و همچنین فواصل - اقسامی برشمرده‌اند. یکی از این اقسام، سجع متوازی است. در سجع متوازی، دو فاصله به لحاظ وزن و قافیه همسان‌اند ولی میان هر کلمه و قریبه آن مقابله در وزن و قافیه وجود ندارد. به عبارت دیگر، سجع متوازی عبارت است از موزون و متماثل بودن واژه‌های آخر جمله‌ها، هم از لحاظ وزن (هجا) و هم از لحاظ «روی» (حرف اصلی آخر واژه)؛ مانند: آباد- آزاد، دلیر- کویر. در قرآن‌قرآن، در اصل مصدر است و به کتابی که بر پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌و‌آله‌وسلم) اختصاص پیدا کرده است گفته می‌شود این نوع سجع فراوان به چشم‌چشم از اعضای بدن است که دارای قوه بینایی بوده ، از آن در بابهای طهارت، صلات، صوم، حج، اطعمه و اشربه، قصاص و دیات سخن رفته است می‌خورد.

- [۱] زرکشی، مجد بن بهادر، ۷۴۵ - ۷۹۴ق، البرهان فی علوم القرآن، ج ۱، ص ۷۵.
- [۲] سیوطی، عبد الرحمان بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ق، الاتقان فی علوم القرآن، ج ۳، ص ۳۵۶.

مثال‌های قرآنی

(فیها سرر مرفوعة (واکواب موضوعة)).
[۲] غاشیه/سوره ۸۸، آیه ۱۳-۱۴.

(والتوراة والانجیل (ورسولا الی بنی اسرائیل)).
[۴] آل عمران/سوره ۳، آیه ۴۸-۴۹.

(فی سدر مخضود (و طلح منضود)).
[۵] واقعه/سوره ۵۶، آیه ۲۸-۲۹.

(و الشمس و ضحاها (و القمر اذا تلاها) و النهار اذا جلاها (و اللیل اذا یغشاها) و السماء و ما بناها (و الارض و ما طحاها) و نفس و ما سواها (فالهیما فجورها و تقواها)).
[۶] شمس/سوره ۹۱، آیه ۸-۱۰.

(نحن اقرب الیه من حبل الوریث (اذ یتلقى المتلقیان عن الیمین و عن الشمال قعیث) ما یلفظ من قول الا لذیه رقیب عتیث (و جاءت سكرة الموت بالحق ذلك ما كنت منه تحید) و نفتح فی الصور ذلك یوم الوعیث (و جاءت کل نفس معها سائق و شهید)).
[۷] ق/سوره ۵۰، آیه ۱۶-۲۱.

پانویس

۱. ↑ زرکشی، مجد بن بهادر، ۷۴۵ - ۷۹۴ق، البرهان فی علوم القرآن، ج ۱، ص ۷۵.
۲. ↑ سیوطی، عبد الرحمان بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ق، الاتقان فی علوم القرآن، ج ۳، ص ۳۵۶.
۳. ↑ غاشیه/سوره ۸۸، آیه ۱۳-۱۴.
۴. ↑ آل عمران/سوره ۳، آیه ۴۸-۴۹.

۵. ↑ واقعه/سوره ۵۶، آیه ۲۸-۲۹.
۶. ↑ شمس/سوره ۹۱، آیه ۱-۸.
۷. ↑ ق/سوره ۵۰، آیه ۱۶-۲۱.

منبع

فرهنگ نامه علوم قرآنی، برگرفته از مقاله «سجع متوازی».